

RECENZJA ROZPRAWY DOKTORSKIEJ

mgr. Bartosza Stróżewskiego

pt. „*Status komornika sądowego – Studium prawnoporównawcze*”,

ss. 326

promotor – prof. dr hab. Bronisław Sitka

I. Podstawa wykonania recenzji

Recenzję opracowano na podstawie powołania mnie przez Radę Instytutu Prawa SWPS na recenzenta przedmiotowej dysertacji.

II. Wybór tematu rozprawy oraz problemy badawcze

Przedłożona do recenzji dysertacja doktorska została poświęcona tematyce statusu komornika sądowego we współczesnym polskim prawie egzekucyjnym.

Temat jest zagadnieniem niezwykle aktualnym i ważnym, przeznaczonym dla szerokiego kręgu odbiorców.

Autor skupia się na analizie problematyki dotyczącej najważniejszych i najbardziej aktualnych zagadnień związanych z zawodem komornika oraz czynnościami egzekucyjnymi z uwzględnieniem najnowszych zmian legislacyjnych, co należy uznać za słuszny wybór. Doktorant swe rozważania rozpoczął od wyjaśnienia znaczenia dwóch podstawowych pojęć związanych z problematyką przedmiotowej dysertacji, tj. „egzekucja” oraz „postępowanie egzekucyjne”.

Dysertacja doktorska obok istotnych rozważań w obecnym stanie prawnym zawiera również dywagacje przedstawiające możliwe kierunki przekształcania statusu prawnego komorników sądowych, zakresu ich działania i kompetencji. Z uwagi na obszerność tematu

Autor odnosi się do wybranych zagadnień teoretyczno-prawnych egzekucji sądowej, a przeprowadzone badania stanowią próbę odpowiedzi na niektóre pytania związane z egzekucją.

Doktorant podejmuje się zgłębienia problematyki związanej ze zmianami w polskim prawie egzekucyjnym na przestrzeni lat i porównania obowiązującej ustawy z ustawą, która utraciła już moc. Tym samym Autor dokonuje analizy prawnoporównawczej i próby wypracowania stanowiska, czy aktualny model egzekucji sądowej, podlegający ciągłym zmianom, jest w tej chwili najbardziej optymalny, a ukształtowanie sytuacji komornika pod względem ustrojowym i procesowym zapewnia najbardziej efektywną realizację celów egzekucji.

Przedmiotem badania było zarówno prawo obowiązujące, jak i historyczne etapy rozwoju instytucji komornika sądowego. Autor dokonał analizy problematyki związanej z wprowadzanymi zmianami w polskim prawie egzekucyjnym na przestrzeni lat oraz podjął próbę odpowiedzi na związane z tym pytania:

1. Czy ustawodawcy udało się rozwiązać problem „hybrydowej pozycji komornika sądowego” w Polsce w związku z wejściem w życie z dniem 1 stycznia 2019 r. ustawy o komornikach sądowych i ustawy o kosztach komorniczych?
2. Czy obowiązująca obecnie w prawie polskim egzekucja sądowa spełnia wymagania współczesności, kreowane przez międzynarodowe i europejskie standardy?

Doktorant słusznie zwraca uwagę, że tematyka rozprawy ściśle wpisuje się w aktualne problemy współczesnych regulacji dotyczących statusu komorników sądowych i omawia akty normatywne, komentarze, akty prawa międzynarodowego, orzecznictwo, a także artykuły publikowane w fachowych czasopismach naukowych, a także opracowaniach z zakresu prawa egzekucyjnego.

Na uwagę zasługuje, fakt, iż problem badawczy omawiany przez Autora przedmiotowej dysertacji stanowi konsekwencję praktycznej analizy prawnoporównawczej zagadnienia. Faktem jest, że na przestrzeni lat rozwój instytucji komornika spowodował, że problematyka prawa egzekucyjnego w kontekście wykonywania zadań ustawowo nałożonych na komorników nabrała szczególnie istotnego znaczenia, w szczególności w zakresie wpływu regulacji prawnych na efektywną realizację uprawnień i obowiązków komorników. Autor w niniejszej dysertacji ukazuje perspektywę kształtowania się instytucji komornika sądowego w Polsce i wyjaśnia wpływ wcześniejszych przepisów na kształt aktualnego ustawodawstwa.

Omówienie problemu badawczego zostało oparte i skonkretyzowane przez sformułowanie szczegółowych pytań badawczych. Wybierając literaturę autor chciał jak najszerszej porównać i ocenić obecny stan prawny oraz współczesne poglądy, a także przedstawić ujęcie historyczne. Oprócz publikacji naukowych w badanym obszarze, istotna była analiza regulacji prawnych stanowiących o przedmiocie rozprawy. W ocenie recenzenta Autor pracy dokonał właściwej i wyczerpującej kwerendy materiałów niezbędnych do przedmiotowej dysertacji.

III. Struktura pracy

Przedstawiona do oceny dysertacja mgra Bartosza Stróżewskiego, zawiera w swej strukturze: wykaz skrótów, wstęp, siedem rozdziałów, zakończenie, podsumowanie analizy historycznej i dogmatycznej oraz bibliografię. Struktura pracy odpowiada określonym we wstępie zamierzeniom badawczym, sprowadzającym się do odpowiedzi na postawione pytania, koncentrujące się wokół problematyki dotyczącej statusu komornika sądowego. Wewnętrzna struktura pracy ilustruje ciągłość polskiej myśli naukowej i regulacji prawnej w zakresie egzekucji sądowej i postępowania egzekucyjnego.

Rozdział pierwszy zatytułowany: „*Rys historyczny statusu ustrojowego komornika*”, stanowi wprowadzenia do problematyki prawa egzekucyjnego. Autor przedstawia rys historyczny statusu komornika, poczynając od czasów egzekucji w Starożytnym Rzymie przez regulacje międzywojenne, zmiany w okresie PRL oraz zmiany systemowe w polskim porządku prawnym po przemianach polityczno-ustrojowych. Rozdział ten koncentruje się na przedstawieniu problematyki polskich sporów o pozycję prawną komornika, obrazując wpływ starych dylematów na obowiązujące prawo egzekucyjne. Autor zwraca również uwagę na ważną kwestię, jaką jest wynagradzanie i rozliczanie pracy komornika. Ponadto Doktorant dokonuje analizy historycznoprawnej, w której przedstawia kluczowe momenty w kształtowaniu sytuacji prawnej komornika sądowego w prawie egzekucyjnym.

Rozdział drugi pt: „*Komornik w wybranych krajach europejskich – ujęcie więzłowe*” poświęcony został analizie wybranych zagadnień systemów egzekucji obowiązujących w krajach europejskich, takich jak Niemcy, Belgia, Francja. Autor dokonuje porównania systemów egzekucji innych państw europejskich z porządkiem prawnym obowiązującym w Polsce, tym samym wskazując na różnice oraz podobieństwa w rozwiązaniach prawnych państw UE dotyczących warunków wykonywania zawodu komornika. Ponadto

Doktorant zwraca szczególną uwagę na wynagrodzenie i rozliczanie działalności komorników w wybranych krajach europejskich.

Rozdział trzeci zatytułowany: „*Status komornika sądowego po zmianach ustrojowych w Polsce w latach 1989-2018*” koncentruje się na sytuacji prawnej komornika sądowego z uwagi na regulacje innych gałęzi prawa. Autor omawia proces kształtowania się pozycji zawodu komornika z uwzględnieniem wprowadzanych zmian w prawie egzekucyjnym, wprowadzonych do porządku prawnego po 1989 roku. W rozdziale tym Doktorant zwraca uwagę na kwestię uzyskiwania uprawnień zawodowych, wypełniania funkcji publicznych w egzekucji sądowej, a także podejmowania przez komorników sądowych czynności pozaegzekucyjnych. Ponadto Autor charakteryzuje status komornika w czterech aspektach: publicznoprawnym, konstytucyjnoprawnym, administracyjnoprawnym, a także prawnokarnym.

W rozdziale czwartym pt: „*Czynności egzekucyjne i rozliczanie działalności komornika po roku 1989*” Autor skupia się na systemie finansowym, związanym z rozliczaniem działalności komornika sądowego w związku z wykonywanymi przez niego czynnościami egzekucyjnymi. Doktorant przedstawia status danin publicznych związanych z podejmowanymi czynnościami, jakimi są opłaty egzekucyjne oraz omawia obowiązujący system opodatkowania. Ponadto opisuje kompetencje komornika, jego warsztat pracy oraz zadania i obowiązki wprowadzone ustawą z 1997 roku, a także charakteryzuje koszty, opłaty egzekucyjne i wynagrodzenie prowizyjne komornika po zmianach z 2018 roku.

Rozdział piąty zatytułowany „*Specyfika rozwiązań ustawowych po roku 2018*” koncentruje się na omówieniu istoty zmian ustrojowych statusu komornika sądowego po 2018 roku, z uwzględnieniem kwestii dotyczących egzekucji z ruchomości, szacowania zajętych ruchomości i ich sprzedaży. Autor wskazuje główne obszary zmiany w regulacji prawa egzekucyjnego. Poddaje analizie i ocenie, zarówno pozytywnej jak i negatywnej, wprowadzone zmiany w kodeksie postępowania cywilnego i w służbie komorniczej, podkreślając związane z tym konsekwencje praktyczne. Doktorant opisuje status zawodu komornika sądowego, z uwzględnieniem drogi do zawodu, jaką jest odbycie aplikacji, a następnie asesury.

W rozdziale szóstym pt: „*Nadzór nad komornikami i kontrola sądowa czynności władczych Ministra Sprawiedliwości po roku 2018*” Doktorant skupia się na kwestiach związanych z nadzorem nad czynnościami komornika. Wskazuje organy nadzoru nad komornikami. Wyróżnia i omawia rodzaje nadzoru z uwzględnieniem zakresu nadzoru sprawowanego przez Ministra Sprawiedliwości. Ponadto Autor dysertacji zwraca uwagę na reżim prywatnoprawny i prawnokarny odpowiedzialności komorniczej. Doktorant poddaje

analizie wprowadzone regulacje w tym zakresie oraz dokonuje opisu zależności proceduralnych między komornikami a uczestnikami postępowania egzekucyjnego, sądem czy samorządem komorniczym.

W rozdziale siódmym zatytułowanym „*Zmiany ustawy o komornikach w opinii środowiska komorniczego*” Autor dokonuje analizy problemów związanych z wykonywaniem czynności egzekucyjnych, w tym związanych z czynnościami komornika kosztami. Dostrzega wątpliwościami zarówno teoretyczne jak i praktyczne, powstałe po wprowadzeniu nowej ustawy. Doktorant zwraca uwagę na przepisy porządkujące egzekucję sądową jak również luki oraz nieprecyzyjność ustawodawcy w uregulowaniu statusu prawnego komorników sądowych. Przedstawia prawa i obowiązki komorników, z uwzględnieniem ich wynagrodzenia oraz dodatkowego zatrudnienia.

IV. Metodologia pracy

Wykorzystane przez autora metody badawcze są adekwatne do opracowań z zakresu prawa.

Autor wykorzystał w sposób wzorcowy metodę dogmatyczno – prawną, której przedmiotem jest analiza treści prawa, jak również literatury w badanym obszarze. Do najważniejszych celów tej metody badawczej jest poszukiwanie odpowiedzi na zadane pytania, refleksja nad praktyką stosowania norm, kształtowanie pojęć oraz formułowanie wniosków, co w prezentowanej pracy zostało dokonane.

Metoda historyczna zastosowana przez Autora służyła zobrazowaniu funkcjonowania regulacji prawnych oraz ukazaniu ewolucji prawa egzekucyjnego w kontekście zmian społecznych, gospodarczych i politycznych, co w ocenie recenzenta stanowi istotny wkład w właściwe zobrazowanie zagadnień podjętych w doktoracie.

Doktorant posłużył się także metodą syntezy, która pozwoliła na zestawienie przeanalizowanych problemów badawczych i sformułowanie uogólnionych wniosków.

V. Strona formalna i językowa pracy

Rozprawa została napisana w języku polskim, w stylu właściwym dla dysertacji naukowej. Język rozprawy zawiera merytoryczne zwroty, jednocześnie pozostaje zrozumiały również dla czytelnika, który nie jest ekspertem z danej dziedziny.

Zaproponowany układ pracy nie budzi zastrzeżeń. Rozdziały zostały usystematyzowane w poprawny sposób.

Należy zauważyć, że Autor zachował odpowiednią symetrię pomiędzy obszernością poszczególnych rozdziałów, co świadczy o umiejętnościach metodologicznych. Struktura pracy zasługuje na ocenę pozytywną i w pełni odpowiada należytemu przedstawieniu problemu badawczego, zaś układ pracy jest klarowny i logiczny. Wstęp dysertacji jest bardzo obszerny i zawiera w zasadzie wszystkie elementy, które są niezbędne w tego typu opracowaniach.

Wstęp składa się z jedenastu stron, w którym autor niejako uzasadnia wybór tematu, przedstawia tezy badawcze, a także wprowadza czytelnika w metodologię badań i przedstawia problematykę zawartą w poszczególnych rozdziałach. Każdy rozdział posiada jasno wyodrębnione podrozdziały.

Dobór i wykorzystanie źródeł należy uznać za właściwe. Bibliografia robi dobre wrażenie, warto podkreślić różnorodność oraz ilość dobranych aktów prawnych i opracowań. Bibliografia została podzielona na literaturę, literaturę popularnonaukową, literaturę internetową, źródła prawa, a następnie orzecznictwo. Bibliografia pracy jest więc adekwatna do podjętej tematyki. Na uwagę zasługuje również fakt, że Autor swoje rozważania umieścił w kontekście przepisów międzynarodowych.

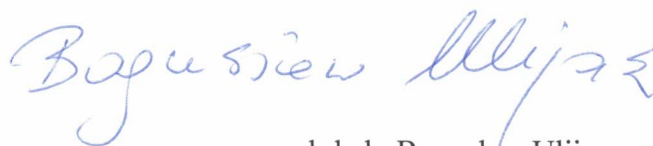
VI. Podsumowanie

Podsumowując recenzowaną rozprawę należy stwierdzić, że prezentowana tematyka została ujęta w sposób wyczerpujący. Dysertacja zawiera ciekawe i syntetyczne wnioski, a autor poprawnie zrealizował temat pod względem merytorycznym. Należy podkreślić umiejętność prowadzenia przez Doktoranta pracy naukowej, dobrania literatury przedmiotu oraz orzecznictwa. Praca stanowi samodzielne rozwiązanie problemu naukowego, gdyż Doktorant wykazał się umiejętnością identyfikacji problemów badawczych oraz formułowania celów badań. Ponadto w poprawny sposób została przeprowadzona analiza literatury przedmiotu oraz wskazanych źródeł.

Autor wykazuje się dobrą znajomością podjętej tematyki, swobodnie porusza się w literaturze przedmiotu, podjętych badań.

Konkludując z pełnym przekonaniem stwierdzam, że rozprawa doktorska Pana mgr. Bartosza Stróżewskiego pt. „Status komornika sądowego – Studium prawnoporównawcze”, przygotowana pod kierunkiem prof. dra hab. Bronisława Sitka, prezentuje rozległą wiedzę teoretyczną Kandydata w dyscyplinie oraz umiejętność samodzielnego prowadzenia pracy naukowej, zaś przedmiotem rozprawy jest oryginalne

rozwiązanie problemu badawczego, a zatem spełnia ona warunki określone w art. 187 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. poz. 1618, z późn. zm.). Opowiadam się za dopuszczeniem Kandydata do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

dr hab. Bogusław Uljasz